

Nr 31

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda hemställan rörande anslag till Avsättning till statens hästavelsfond jämte i ämnet väckta motioner.

Kungl. Maj:t har i årets statsverksproposition (IX ht, p. 62 s. 153—154) föreslagit riksdagen att till Avsättning till statens hästavelsfond för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 400 000 kronor.

I samband med denna anslagspunkt har utskottet behandlat två inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 40 av herr *Domö* och II: 60 av herr *von Seth*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte medgiva, att statens hästavelsfond må tagas i anspråk för bestridande av eventuellt uppkommande merkostnader för inköp av 400 remonter.

Beträffande de skäl, som anföres till stöd för framställningen, har motionärerna hänvisat till innehållet i motionerna I: 39 och II: 59 angående inköp av remonter, vilka sistnämnda motioner hänskjutits till statsutskottet.

Vid 1947 års riksdag (JoU 10; rskr. 72) beslöts inrättandet av en fond, benämnd statens hästavelsfond. Fonden tillfördes genom tillskott från stuteriväsendets fond, som samtidigt upphörde, ett kapital av 5 000 000 kronor. Genom fonden avsågs att skapa full garanti för att hästavelns behov skulle komma att tillgodoses i tillräcklig omfattning, även då det budgetära läget kunde lägga hinder i vägen för att erforderliga anslag anvisades för ändamålet. Fonden togs första gången i anspråk år 1952, då riksdagen (JoU 34; rskr. 262) beslöt, att ur densamma skulle tills vidare utgå uppfödnings- och bevaringspremier till varmblodiga hästar med 200 kronor såsom uppfödningsspremie till envar av 150 osålda remonter samt 400 kronor såsom bevaringspremie under de följande åren till de sålunda premierade hästarna. Kostnaden härför beräknades till 30 000 kronor för år 1953, 90 000 kronor för år 1954 och 150 000 kronor årligen för tiden därefter. Genom beslut den 30 juni 1952 föreskrev Kungl. Maj:t, att uppfödningsspremier skulle utgå för år 1953 samt bevaringspremier för åren 1953 och 1954. Vidare förordnade Kungl. Maj:t den 5 juni 1953 dels att premier av förstnämnda slag skulle utgå även för år 1954 och av sistnämnda slag för år 1955, dels att ur statens hästavelsfond skulle ställas till förfogande ett belopp av intill 90 000 kronor till bestridande av kostnaderna för uppfödnings- och bevaringspremier avseende år 1953. Slutligen har 1953 års riksdag (prop. 121; JoU 27; rskr. 334) bemyndigat Kungl. Maj:t att av fonden disponera erforderliga medel till särskilda åtgärder för stödjande av hästaveln i huvudsaklig överens-

stämmelse med de riktlinjer, som angivits i propositionen. Dessa stödåtgärder, som förutsatts skola vidtagas under en övergångstid av fyra år, har beräknats draga en årlig kostnad av 800 000 kronor eller för fyra år 3 200 000 kronor. Till fonden har såsom kapitaltillskott för budgetåret 1955/56 anvisats 400 000 kronor.

Lantbruksstyrelsen (skr. 16/8 1955) beräknar kostnaderna för uppfödning- och bevaringspremier under fyraårsperioden 1953—1956 till omkring 500 000 kronor. Om till detta belopp lägges de beräknade kostnaderna under samma tid för övriga stödåtgärder på hästavelns område, 3 200 000 kronor, skulle fonden under den angivna fyraårsperioden komma att minska med cirka 3 700 000 kronor. Enligt styrelsens förmenande torde det — vilket även förutsattes vid fondens tillkomst — vara nödvändigt, att nya medel tillföres fonden allt eftersom den tages i anspråk för skilda ändamål. Styrelsen förordar, att för nästa budgetår skall anvisas ett kapitaltillskott till fonden av 800 000 kronor. För innevarande budgetår har, såsom redan nämnts, anvisats 400 000 kronor. Styrelsen förutsätter emellertid, att belopp motsvarande återstående del av de medel, som kommer att tagas i anspråk under nämnda fyraårsperiod eller (3 700 000 — 1 200 000 =) 2 500 000 kronor, skall tillföras fonden i så nära anslutning till dispositionen som möjligt.

Departementschefen har anfört följande.

»Vid tillkomsten av förevarande fond förutsattes, att fonden, därest det avsatta beloppet skulle komma att nedgå i mera väsentlig utsträckning, skulle i ett ur budgetär synpunkt lämpligt läge tillföras ett belopp, motsvarande vad som tagits i anspråk. Såsom lantbruksstyrelsen anfört, beräknas år 1956 ha disponerats 3 700 000 kronor av fondmedlen. För innevarande budgetår har 400 000 kronor anvisats till fonden. Jämväl för nästa budgetår synes ett tillskott till fonden böra ske. En så stor anvisning, som lantbruksstyrelsen föreslagit, är jag emellertid icke beredd att tillstyrka. Tillskottet synes, liksom för innevarande budgetår, kunna begränsas till ett belopp av 400 000 kronor.»

Utskottet. I anslutning till förevarande anslag har i motionerna I: 40 och II: 60 hemställts, att riksdagen måtte medgiva, att statens hästavelnsfond må tagas i anspråk för bestridande av eventuellt uppkommande merkostnader för inköp av 400 remonter. Såsom motivering härför har motionärerna åberopat de skäl, som anförts i motionerna I: 39 och II: 59, vari yrkats, att riksdagen måtte besluta, att 400 remonter skall inköpas årligen t. o. m. år 1960. Sistnämnda motioner, som hänskjutits till statsutskottet, har av statsutskottet upptagits till prövning i samband med behandlingen av propositionen nr 110 till årets riksdag angående vissa anslag under riksstatens fjärde huvudtitel.

Av propositionen nr 110 framgår, att betänkande numera framlagts med förslag angående inrättande av civil körskola och hästdepå vid Strömsholm. I sitt över propositionen avgivna utlåtande nr 121 har statsutskottet som sin mening uttalat, att — då utredningsförslaget ännu icke av Kungl. Maj:t

underställtts riksdagen och riksdagen alltså icke haft tillfälle att pröva det samma — det givetvis icke är möjligt för riksdagen att, innan så skett, fatta beslut beträffande den med förslaget sammanhängande frågan om indragning av Strömsholms ridskola. Enär det enligt statsutskottet ur flera synpunkter är angeläget, att denna fråga snarast bringas till sin lösning, har statsutskottet anhållit, att Kungl. Maj:t till 1957 års riksdag framlägger förslag i ämnet. Vidare har statsutskottet ånyo understrukit angelägenheten av att den av fjolårets riksdag begärda utredningen rörande samordning av olika åtgärder för tillgodoseendet av krigsmaktens och näringslivets behov av hästar kommer till stånd och hemställt att resultatet därav förelägges nästa års riksdag.

Jordbruksutskottet vill för sin del — med understrykande av de i statsutskottets utlåtande anförda synpunkterna — betona vikten av att inom landet upprätthålles ett hästbestånd av sådan omfattning, att de anspråk på hästar, som i en krigs- eller mobiliseringssituation ställes på jordbruket, begränsas. Trots jordbrukets alltmera ökande mekanisering måste man nämligen räkna med att även framgent ett visst minimibehov av hästar erfordras för skogsbruket och det mindre jordbruket. I synnerhet inom skogsbruket har erfarenheten visat, att möjligheten att utnyttja traktorer överskattats, varför där under senare år skett en återgång till ökad hästdrift. Vid angivna förhållanden skulle en uttagning av hästar för att tillgodose arméns krigsbehov särskilt hårt drabba innehavare av sådana smärre jordbruk, som i sin dagliga gärning är beroende av sin kanske enda häst. Då vid arméns hästuttagning varje varmblodig häst sparar åtminstone en kallblodig åt näringslivet, är det enligt jordbruksutskottet av betydelse att tillgången på ridbara hästar säkerställes.

I sitt förut nämnda utlåtande har statsutskottet erinrat om att för innevarande budgetår inköpes 450 remonter. Såsom statsutskottet framhållit blir det framtida behovet av varmblodiga hästar beroende av det resultat, till vilket sistnämnda utredning med beaktande av totalförsvarets behov av hästar kan leda. Intill dess bör enligt statsutskottets förmenande varmbloodsaveln upprätthållas i sin nuvarande omfattning. Då detta enligt den i utlåtandet förebragta utredningen kan ske även vid en begränsning av remontantalet till 400, har statsutskottet förordat, att denna siffra skall ligga till grund för remonteringen för nästa budgetår. Någon uppräknig av remonteringsanslaget för nästa budgetår i anledning härav har statsutskottet icke ansett sig böra föreslå.

I likhet med statsutskottet finner jordbruksutskottet det välbetänkt, att i avvaktan på resultatet av den begärda utredningen i ämnet den varmblodiga hästaveln bibehålles i nuvarande omfattning. Enligt vad jordbruksutskottet inhämtat är det vanskligt att på förhand beräkna, huruvida de under remonteringsanslaget tillgängliga medlen för budgetåret 1956/57 kommer att vara tillräckliga för att bestrida utgifterna i anledning av den utav statsutskottet förordade remonteringen. I den mån dessa medel icke skulle förslå för ändamålet anser sig jordbruksutskottet — under erinran

av sitt ställningstagande till detta spörsmål i utlåtandet 1955: 28 — böra förordda, att statens hästavelsfond må kunna tagas i anspråk för täckande av bristen.

Såsom framgår av det föregående torde behållningen i hästavelsfonden, sedan de för år 1956 redan förutsedda utgifterna ur fonden disponerats, kunna uppskattas till omkring 2 100 000 kronor. Vad jordbruksutskottet förordat synes därför icke behöva föranleda någon uppräknig av det utav Kungl. Maj:t för nästa budgetår föreslagna tillskottet till fonden. Detta torde sålunda i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag böra anvisas med ett belopp av 400 000 kronor. I detta sammanhang får jordbruksutskottet dock erinra om att utskottet vid behandlingen av spörsmålet om inrättandet av ifrågavarande fond utgick från att — därest fonden komme att nedgå i någon mera väsentlig utsträckning — ett belopp motsvarande vad som tagits i anspråk skulle avsättas, då läget så tillät (JoU 1947: 10; rskr. 72).

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

1) med bifall till Kungl. Maj:ts framställning till *Avsättning till statens hästavelsfond* å riksstaten för budgetåret 1956/57 under nionde huvudtiteln anvisa ett anslag av 400 000 kronor;

2) i anledning av motionerna I: 40 och II: 60 i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening giva till känna vad utskottet ovan anført.

Stockholm den 16 maj 1956

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Tjällgren, Lage Svedberg*, Nord, Bertil Andersson, Hansson*, Bror Nilsson, Grym, Mossberger och Yngve Nilsson; samt

från andra kammaren: herrar Gustafson i Dädesjö, Jacobson i Vilhelmina, Pettersson i Dahl och Ahlsten, fru Eriksson i Hallstahammar, herrar Widén, Lindström, Jönsson i Gärds Köpinge* och Eliasson*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar *Lage Svedberg, Mossberger, Jacobson* i Vilhelmina och *Jönsson* i Gärds Köpinge, vilka ansett, att utskottet bort avstyrka motionerna I: 40 och II: 60, samt att därför

dels andra stycket av utskottets utlåtande på s. 3 bort utgå,

dels utskottets utlåtande från och med det stycke, som på s. 3 börjar med orden »I likhet», till och med det stycke, som på s. 4 slutar med orden »(JOU 1947: 10; rskr. 72)», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Jordbruksutskottet anser att de i motionerna I: 40 och II: 60 framförda yrkandena icke föranleder utskottet till något uttalande i detta sammanhang beträffande jordbrukets och skogsbrukets framtida behov av hästar. Vad angår den i det föregående omnämnda frågan om inrättande av en civil körskola och hästdepå vid Strömsholm har jordbruksutskottet uppmärksammat att de av chefen för försvarsdepartementet i propositionen nr 110 gjorda uttalandena synes föranleda antagandet att Kungl. Maj:t icke funnit sig kunna tillstyrka att en dylik körskola inrättas. Vidare vill jordbruksutskottet framhålla, att chefen för försvarsdepartementet i nyssnämnda proposition med stöd av viss utredning uttalat, att det bör, även sedan armén minskat sitt hästbestånd i enlighet med planerna, bli möjligt att tillgodose det totala hästbehovet.

Då utskottet för sin del utgår från att det av Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln äskade, av statsutskottet tillstyrkta reservationsanslaget å 400 000 kronor till reparation vid armén skall förslå till de under nästkommande budgetår uppkommande utgifterna för med anslaget avsedda ändamål, avstyrker utskottet bifall till yrkandet i motionerna I: 40 och II: 60, att statens hästavelsfond må tagas i anspråk för bestridande av eventuella merkostnader för berörda ändamål.»

dels ock utskottets hemställan under 2) bort lyda sålunda:

'2) avslå motionerna I: 40 och II: 60.'